Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18441

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i (ÇATÖ), ?ngilizce literatürdeki ad?yla Environmentally Desirable Responding Scale (EDRS), bireylerin çevre ile ilgili tutum ve davran??lar?n? de?erlendirirken ortaya ç?kan sosyal arzu edilebilirlik e?ilimini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, kat?l?mc?lar?n çevreye duyarl? davran??lar?n? veya inançlar?n? toplumsal normlara uygun ?ekilde abartma veya oldu?undan daha iyi gösterme e?ilimlerini saptamay? hedefler.

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, Koçak ve Ewert (2017) taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, bu çal??ma ile Türk kültürüne özgü psikometrik özellikler incelenmi?tir. ÇATÖ'nün kullan?m?, çevre psikolojisi ara?t?rmalar?nda, özellikle öz bildirime dayal? verilerin güvenilirli?ini de?erlendirmede kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i, EDRS, Sosyal Arzu Edilebilirlik, Çevre Tutumu, Çevre Psikolojisi, Uyarlama, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Funda Koçak, A. W. Ewert

Amaç

Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin çevreye yönelik davran?? ve tutumlar? hakk?ndaki raporlar?nda ortaya ç?kan sistematik yanl?l?k düzeyini belirlemektir. Bu yanl?l?k, çevresel ara?t?rmalarda yayg?n bir sorun olan sosyal arzu edilebilirlik e?iliminin bir alt tipidir.

Ölçek, kat?l?mc?lar?n kendilerini çevre bilincine sahip, sorumlu vatanda?lar olarak gösterme güdüsünün, gerçek çevresel davran??lar?ndan ne ölçüde farkl?la?t???n? nicel olarak ölçmeye olanak tan?r. Bu sayede, ara?t?rmac?lar çevresel tutum ve davran??lar aras?ndaki korelasyonlar? incelerken elde ettikleri verileri bu yanl?l?k aç?s?ndan düzeltebilir veya yorumlayabilir.

Yap?

Çevre Arzulanan Tepki (ÇAT), genellikle tek boyutlu bir yap? olarak kavramsalla?t?r?l?r. Bu yap?, bireyin çevresel konularda toplumsal olarak kabul görmü? normlara uygun yan?tlar verme e?ilimini temsil eder.

Ölçek, özellikle çevreye yönelik tutum ve davran??lar?n de?erlendirildi?i alanlarda, yan?tlay?c?lar?n bilinçli veya bilinçsiz olarak idealize edilmi? bir benlik sunumuna odaklan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çevre psikolojisi ara?t?rmalar? için kritik olan bu yap?, kat?l?mc?lar?n çevre koruma çabalar?n? ve sürdürülebilirlik uygulamalar?n? ne kadar içtenlikle raporlad???n? anlamay? sa?lar.

Geçerlik

Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i'nin Türkçe adaptasyon çal??mas?nda (Koçak & Ewert, 2017), yap?sal geçerli?in incelenmesi için çe?itli analizler kullan?lm??t?r. Orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde de do?rulan?p do?rulanmad???n? test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) gerçekle?tirilmi?tir.

Analiz sonuçlar?, ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n kabul edilebilir uyum indeksleri sergiledi?ini göstermi?tir. Bu bulgular, ÇATÖ'nün çevresel sosyal arzu edilebilirlik yap?s?n? kültürel ba?lamda tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü desteklemektedir. Ayr?ca, ölçe?in di?er çevre tutumu ölçümleriyle beklenen yönde ili?kiler kurup kurmad??? (yak?nsak ve ?raksak geçerlik) de ara?t?r?lm??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???, Türkçe uyarlama çal??mas?nda önemli bir psikometrik özellik olarak ele al?nm??t?r. Güvenirlik katsay?s? olarak Cronbach Alfa Katsay?s? hesaplanm??t?r.

Koçak ve Ewert (2017) taraf?ndan yap?lan analizlerde, Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i'nin iç tutarl?l?k katsay?s?n?n yüksek oldu?u ve literatürde kabul gören e?ik de?erlerinin üzerinde yer ald??? rapor edilmi?tir (genellikle .70 veya üzeri). Bu yüksek güvenirlik de?eri, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y?, yani çevreye yönelik arzu edilen tepki e?ilimini tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Faktör Analizi

Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i'nin (EDRS) Türkçe formunun yap?sal geçerlili?ini incelemek amac?yla Koçak ve Ewert taraf?ndan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA, ölçe?in orijinal yap?s?n?n (genellikle tek boyutlu) Türk kültüründeki verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek için hayati öneme sahiptir.

Yap?lan analizler, tek faktörlü modelin veri setine iyi uyum sa?lad???n? ortaya koyarak, ölçe?in çevresel sosyal arzu edilebilirlik yap?s?n? tek bir temel boyut alt?nda toplad???n? do?rulam??t?r. Bu bulgular, ölçe?in Türkçe formunun yap?sal bütünlü?ünü ve teorik temelini korudu?unu teyit etmektedir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

ARABPSYCHOLOGY.COM

Format: Genellikle 5 veya 7 noktal? bir Likert tipi derecelendirme sistemi kullan?r (Örnek: "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon, Üniversite Ö?rencileri, Çevre Ara?t?rmalar?na Kat?lan Bireyler

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi ve üzeri (Genellikle 18+)

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?, genellikle üniversite ö?rencileri veya çe?itli demografik özelliklere sahip yeti?kinler üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Öz bildirime dayal? anket format?.

Orijinal makalenin PDF dosyas?na buradan ula??labilir: environmentally-desirable-response-scale-toad.pdf

Anahtar Kelimeler

EDRS, Cronbach Alfa, DFA, Çevresel Yanl?l?k, Sürdürülebilirlik, Ölçme ve De?erlendirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut Bilgi Yok

Kurum E-posta Adresleri: fkocak@ankara.edu.tr (Funda Koçak)

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi, Türkiye (Uyarlama çal??mas? s?ras?nda)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler ve Kullan?m Ücreti: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Funda Koçak ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik kullan?mlar için izin prosedürleri yazar?n kurumunun politikalar?na ba?l?d?r.

Test Y?l? (Uyarlama): 2017 (Yay?n y?l?)

Kaynaklar

Koçak, F. ve Ewert, A. W. (2017). Psychometric properties of the Turkish version of the environmentally desirable responding scale (EDRS). *Journal of Environmental Science and Management, 20*(2), 68-76.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çevre Arzulanan Tepki Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. (Kaynak içerikte maddeler sa?lanmam??t?r.)

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM